

Fylkesmenn og stortingsmenn

direktør Lorentz Vogt

GRUNDLOVEN inneholder kun én bestemmelse om menn som ikke kan velges til stortingsmenn, nemlig i § 2.

«De tjenestemenn som er ansatt ved statsrådets kontorer eller hoffets betjenter og dels pensjonister kan ikke velges til representanter. Det samme gjelder menn som er ansatt ved diplomattiet eller konsulatvesenst.»

Bestemmelsen er truffet for å beskytte Stortinget mot press eller påvirkning fra Kongen eller hans regjering. De neynte tjenestemenn mentes å stå i et særlig avhengighetsforhold til central-administrasjonen.

Dette er den eneste bestemmelse som direkte berører den enkeltes valgbarhet. Der er en annen fastslått regel: Ingen skal ha to embeder,) omsatt til andre positivt sprog vil det si: En embedsmann skal ikke sitte for sitt embede. Dertil ligger lønninger med medført en viss utglidning med blierhver, forøvrig nu atter begrenset ved forbud mot sådanne for de høstestlønede, uten departementets samtykke. Men to stillinger, som hver krever sin hele mann, må ingen innta samtidig. Det vakte i sin tid adskillig kritikk, da en forøvrig meget arbeidende høstestrettsdommer tillike hadde en stilling i en bank, som forutsatte heldags arbeide. Kombinasjonen justitiarius i Høstestrett og Riksmeglingsmann blev kritisert og vilde neppe forløpet uten offentlig påtale, hvis den var blitt av lengere varighet.

En embedsmann skal, si seg helt for sitt embede. Hvor en embedsmann velges som stortingsrepresentant, skal han fratre 11/1 hvert år og en annen konstitueres i hans sted inntil sesjonen er forbi og han atter kon tillre. En embedsmann skal alltid kunne søkes på sitt kontor i kontortiden. I tidligere tider blev dette også gjennomført. Den gang var der rent lønsmessig visse vanskeligheter. Stortingsmannsdietter var kr. 12,— pr. dag eller 360 kroner pr.

maned. Embedsmannsgæljene is betydlig høiere — amtmennenes på 500 kroner pr. måned — stiftamtmennenes på 600 kroner. Man så da gjennom finger med at den konstituerede ikke fikk den rette gæjse. Men det berørte ikke hans æverens ledelse av embedet. Nu har stortingsamtmennenes bevilget sig selv så store gæjser, at de ligger over enhver embedsmanns. Dette hensyn foreligger således ikke lenger. Man kan og bør, når en embedsmann er på Stortinget, konstituere en annen i hans sted med full lønn og med de fulle rettigheter og plikter som påhviler embedet. Det er det eneste riktige og renalige.

SPØRSMålet om, hvorvidt fylkesmenn (lanshøfdinger) bør kunne velges til medlemmer av Stortinget (Riksdagen) blev reist for år tilbake i Sverige. Meningsene var noe delte. Det blev stærkt erklæret, at fylkesmannsstillingen (lanshøfdingen) var så betydningsfull og så viktig, at den ikke burde forlate den. Stillingen krever ikke bare konkrete handlinger, men en innlevelse i distriktet og i folkets tankegang, som bare kan oppnåes ved fast opphold på stedet. Det blev videre hevdet, at lanshøfdingen var regjeringens nærmeste håndhever og dens vilje som sådan ikke samtidig burde sitte i den nasjonalforsamling, som skal kontrollere dens handlinger. En mann skal ikke være sine overordnede overordnede. Denne betraktning vilde ikke bare ramme lanshøfdingene (fylkesmennene), men alle administrative embedsmenn, dog ikke dommerne. Endelig kom der frem en tredje betraktning: Fylkesmennene skal representere ikke bare regjeringen overfor distriktet — men også distriktet overfor regjeringen. Det er uriktig at et fylkes øverste administrative leder skal under motstridende interesser mellem to eller flere fylker, kunne tale i Stortinget og øve innflydelse der uten tilsvarende adgang for de administrative ledere av andre fylker.

Som almen forvare for fylkesmennenes adgang til å bli valgt, nevnes den store administrative erfaring de vanligvis skulde sitte inne med. Denne er mere allsidig enn den almindelige innbyggers. Endelig anføres, om enn mere spøkfullt, den fordel det var for et lan å bli kvitt en mindre dugelig lanshøfding ialfall for en vesentlig del av året, så yngre krefter kunde slippe til. I Sverige spiller länsskriveren en større rolle enn fylkessekretærene i Norge.

DE betraktninger som blev gjort gjeldende i Sverige har også sin fulle gyldighet i Norge. Et fylke krever ain fylkesmann helt ut. Og han må være i sitt fylke og leve med i dets liv hele året rundt, skal han fylle sin stilling. Det må være utgangspunktet, men man har også i Norge hatt amtmenn, fylkesmenn, som det vilde vært ondt å undvære på Stortinget. Behovet for hans tilstedeværelse i fylket såvel for dets som for hans egen skyld, vil dessuten være varierende. Har en fylkesmann sittet lenge i sitt embede, fått dets kontormessige praksis innarbeidet i faste former og sig selv innforlyst i fylkets forhold, kan han lettere bli borte. Forholdene adskiller sig her ikke synderlig fra dem, hvorunder en privat bedrift arbeider. En nyansatt direktør eller disponent kan ikke straks reise på Stortinget. En eldre, som har gjennomarbeidet sin administrasjon, kan lettere gjøre det.

TIL forsvar for fylkesmann Torps nominasjon som stortingsrepresentant, nevner «Arbeiderbladet» endel paralleller.

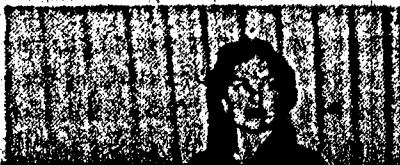
Fylkesmann Christensen. Denne blev utnevnt til fylkesmann i Sogn og Fjordane i 1910. Han var født i fylket og blev først valgt inn på Stortinget i 1921. Det er ingen parallell til Torp.

Hagbart Lund var praktiserende sakfører i Finnmark fra 1907 til 1923, da han blev fylkesmann. Han var på Stortinget fra 1913—1924 fra Finnmark. Han var, da han blev fylkesmann, vil fortrolig med fylkets anliggender også som ordfører i Tana og mangeårig medlem av fylkesutvalget. At han blev stillet som stortingskandidat i 1924, efterat han var blitt utnevnt til fylkesmann, var en feil. Han burde først blitt varm i stolen. Men forholdet kan ikke parallelliseres med tilfellet Torp.

Fylkesmann Five, Nord-Trøndelag fylke, representerte dette fylke på Stortinget 1922—1930. Da han i den siste stortingsperiode blev utnevnt til fylkesmann, blev han hjemme den første pe-

Fortsettelse side 11

TB 20.8.49
Høstens moter



høst tenns-
å vel være
es Handels-
landt de or-



Den originale Lux Toilet Sepe
den originale Lux Toilet Sepe

LUX TOILET SEPE

LS 48-3003

Frem eller

Forts. fra side 8

for de områdene lavere priser. Her er økning vanskelig å se. Offentlige arbeider kan nok beskjeflige folk vergien ved anlegg og veiarbeider, men øko- holdet de gir ingen valuta.

Tiden nærmer sig da Europa må treffe sitt valg mellom det nuværende sosialistiske reformeri og en stø kurs i den økonomiske politikk, basert på større og billigere produksjon. At Europa ikke har råd til å drive dyre eksperimenter i den mest kaotiske periode det hittil har hatt, burde nu være innlysende også for reformlystne politikere.

Valgutfallet i Vest-Tyskland peker også i denne retning. Flertallet ønsker en friere utvikling og samarbeide, og avviser sosialisering (f. eks. av Ruhrindustrien). De moderate elementer vant. Det endrer intet ved kontrollen utenfra, men det er vel sannsynlig at innblanding i tyske anliggender blir mindre etter hvert. Det betyr sikkert også en økende tysk handel og mere konkurranse. Man noterer sig at de tyske prisene som regel er gunstigere enn i andre land, og det kommer bl. a. av at den tyske arbeider nøier sig med en lavere levestandard og leverer arbeidet fortere fra sig. Et ferskt dansk eksempel viser dette: Et tysk verksted tilbød sig å reparere en dansk båt for 500 000

Fylkesmenn og

Forts. fra side 7

flode deretter, men tok alt valg i perioden 1934-36. Han gjorde hvad Torp ikke har gjort. Han blev i embedet den første periode efter utnevnelsen og drog ikke på Stortinget, uaktet han før sin utnevnelse hadde representert sitt fylke gjennom længere tid og var fullt fortrolig med dets forhold.

Fylkesmann Jonas Pedersen, Arendal, blev utnevnt til fylkesmann i Aust-Agder i 1921. Først syv år senere blev han stortingsmann. Han og embedet var da vel fortrolige med hverandre.

Fylkesmann Uthelm blev utnevnt til fylkesmann i Møre og Romsdal i 1928. Først i 1945 blev han valgt til stortingsmann.

JEG har gjennomgått samtlige de tilfeller som «Arbeiderbladet» anfører som «parallelere» til forsvar for at Torp så snart lar fylkesmannsstolen i Tønsberg stå tom. Ingen av tilfellene er paralleller, selv ikke det med fylkesmann Lund, som kommer nærmest.

Fylkesmann Torp er utvilsomt en meget vel utrustet mann — dertil elskverdigg og meget arbeidsom. Han har mange betingelser for å bli en dyktig fylkesmann. Men han synes ved sin oppstilling som stortingskandidat like efter utnevnelsen til fylkesmann å savne den kjærlighet til og respekt for dette arbeide, som er nødvendig. «Den mann har aldri levet, som klog paa det er blevet, han først ei hadde kjær.»

Torp er ennå ikke varm i stolen som fylkesmann. Han er ingen kjenner av offentlig administrasjon. Han har en sterke begrenset teoretisk utdannelse. Alt dette kan overvinnes. Men det forutsetter konsentrasjon om opgaven og lyst til å sette sig inn i forholdene. Det læres ikke ved å løpe fra det ene til det andre, fra møte til komité. En fylkesmann kan ikke som en svaie hente sin føde i flukten. Det er mulig at han er presset til å la sig stille av mangel på kandidater. Det er i så tilfelle synd på Torp som på fylket.

LORENTZ VOGT

900 000 kr. i løpet av 9 uker. Bare ved danske fagorganisasjoner innrømmelse kom man

Tønsberg, 18. august 1949

Knut D. Christensen.
o.r.sakf.

AUKSJONER

Auksjon.

Mandag den 22 august Yk. kl. 14 (2 etm.) blir på grunn av gårdssalg auksjon holdt hos Hjalmar Olsen på

Buar i Arendal sogn

over 1 høyvogn, 1 støytekjerre, Moelven firehjulsvogn, Gjøkkenvogn, fjærkasse, stivkasse, Westerås 2-hestes slåmaskin, hestrive, hesjetråd med vinner, piggetråd, lunnedrag, nytt pardrag, slipestein, trillebår, rørsnitt, rørdeler, firskåren talje med løper, en del tauverk, treskemaskin med rister, rensemaskin, spader, grep, spett, småverktøy, 2 senger med madrass, sofa og 4 stoler, spisebord, 2 små bord, hengelampe, spell, kjerne m. m.

God separator, 1 rotrasper, 500 stakittprosper.

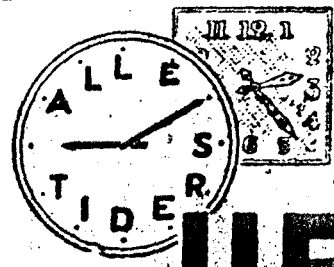
Kontant salg.

Lensmann Anderssen, Stokk

TIL SALGS

Bølgeblikk

kan ikke skaffes, men god syntetisk maling til vedlikehold av bølgeblikk leveres til realisasjonspris fra 10 kg. oppover. I partier rabatt. Bill. mrk. «Maling — 2902» til eksped.



UR

Gode ur — kommer og går

TU AMINDEN